

Izgovarjanje bistva brez besed

Aleksander N. Ostrovski: *Nevihta*. Režija Jernej Lorenci, Mestno gledališče ljubljansko.

Primož Jesenko

Repertoar prve sezone Mestnega gledališča je leta 1951 uvedel »eden najprezentativnejših predstavnikov slovanskega gledališča« A. N. Ostrovski, pospremljen z aluzijami na prizadevanja Frana Levstika v oblikovanju slovenske omike. Šestdeset let pozneje *Nevihta* (1859), ki je nastala v kontekstu velike gospodarske krize v Rusiji, stopi na oder v novem prevodu **Tatjana Stanič**, kot konceptualno domišljena prilika za današnji čas. Ob tem pa režija **Jerneja Lorencija** tipa tudi percepcijo občinstva in ji denimo zafrkljivo navrže, ali je sploh smiselno povezala prikazano – gre torej ponovno za razmikanje gledalske percepcije v sodobno smer.

Predstava pokaže sliko družine, ki je po vsem sodeč odprla vrata trumi (sicer nevidnih) nadzornih kamer in se razstavlja v okviru svojevrstnega resničnostnega šova (dramaturginja je bila **Eva Mahkovič**). To pa v temelju zaobrbe odnos do publike v auditoriju: igralci skoraj bolj poželjivo zrejo v dvorano kot publika nanje, zazirajo se naravnost v oči gledalca, koketirajo z njim, posebej **Jožica Avbelj** je kot *Kabanova* v ritem-sekvencah floskul in obrazne mimike nenadkriljiva do same nevzdržnosti. A natanko pretiranost je negativ tega konteksta (iluzijo, da ni tako, goji morda le *Kudrjaš Jake Laha*, ki rad dokazuje svoj prav). Nasmeh zagotovi pogoje za to, da se ljudje ob vsej obilni ozvočenosti ne slišijo, tudi ko se gledajo čez mizo.

To pa je le eden od akcentov predstave. Bogatunska elita, ki jo predstavlja popadljivi trgovec **Dikoj Borisa Ostana**, je prerasla svojo senco in tudi perfidno tiranska *Kabanova* pristaja na mehanizme, ki se jim smili denar, ne ljudje. Ker kamera legitimira vse, srditost odzvanja kot nezavezujoč hec, nepristnost je sprejemljiva, vse je res in hkrati ne, pozicije zakriva vzhičenost, to pa še utrdi hierarhična razmerja.

Tudi zato mladina išče možnosti za pobeg iz prividne varnosti doma, tudi po podobi matere *Kate* zdizajinirani **Tihon Mateja Puca**. V prikazu telesnosti mimo telesa, ki je ustaljena praksa, gre režija daleč in tako *Šapkin (Boris Kerč)* in *Glaša brez ženiranja* uprizorita mehanski koitus kar na tleh salona. *Kuligin Janeza Starine* sega za svojo osebno utopijo, ki naj bi vse postavila na glavo, a ko rohni svoj angažirani part, zveni potvorjeno. **Maja Boh** kot hišna *Glaša*, v eni svojih bolj izrazitih vlog v zadnjih letih, se je privadila na prenašanje danosti kot n. svojo edino možnost. Na videz brezbrizna **Varvara Alje Kapun** premeteno najdeva obvoze iz kvaziidilničnega vsakdana, a o tem se prav tako ne govori na glas. Sicer bi okolje požrla grešnico ali jo naredilo nevidno.

Zakonolomski odnos ženitveno zatrte *Katje* v izvedbi **Nike Rozman** in *Dikojevoga nečaka*, **dobričine Borisa Primoža Pirnata**, se pojavi spontano,

a ni mogoč; njun brezglavi instinkt na tleh hišnega salona (visok aristokratski slog ujamejo scena **Branka Hojnika** in kostumi **Belinde Radulović**) seva

energijo, kjer se požira ljubljeno bitje v vsem, kar je; koreografira **Gregor Luštek**, sicer tudi asistent režije. Po razkritju je *Katja* razstavljena kot žrtveno jagnje z jabolkom v gobcu. A tudi o tem se javno ne govori, le kaznuje se temeljito: on je poslan v Sibirijo, ona se vrže v valove Volge – le da režija to prikaže skozi subtilni zamolk, v katerem se ona s fagotom pridruži salonskemu muziciranju *Ansambla Volga*. Nihče ne govori o tem, za kar gre v resnici, nihče ne poimenuje ničesar s pravim imenom.

Pomenljivo in ne naključno prispeva slovenske narodne h glasbeni kulisi v pretežni meri **Jette Ostan Vejrup**, naturalizirana Slovenka z danskimi koreninami, v vlogi *Fjokluše*, ki jo mojster zvoka **Branko Rožman** v drugem delu postavi v vlogo izvirne glasovne ritem mašine. Končni izid je predstava, ki uspešno sname z igre arhaično zavoro in njeno romantizirano ambivalenco ter z idejno premočrtno energijo gledalca ne more pustiti hladnega. Čeprav moč njene retorike sčasoma nekoliko upade, pomeni *Nevihta* eno močnejših odrskih izkušenj v sezoni doslej.

Nevihta ruskega dramatika Ostrovskega, ki jo je v Mestnem gledališču ljubljanskem režiral Jernej Lorenci, pomeni eno močnejših odrskih izkušenj v letošnji sezoni doslej.